

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

27. Concinatores tenetur corrigere publica peccata, quamvis non multum
fidant de emendatione? Et an teneantur, vel sit eis licitum publice
Principem, Prælatum, Superiores Ecclesiasticos, & Religiosos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

anciana, y quando el pecado non es publico, ha se de mirar mucho por el honor del Prelado, y su auctoridad; como se colige de vn texto.] Coninch de Charitate, disp. 28. dub. 4. num. 52. & alij.

2. Vnde non deseram hic apponere verba Petri de Lorca in 2. 2. disp. 4. 3. num. 4. vbi sic ait. Sequitur secundo inferiores teneri ad correptionem Prælatorum, quando causa postulet. Quod docent Patres Augustinus in regul. *Non solum vestri, sed & Prælati miseremini.* &c. & Epistola 19. Petrus maioribus exemplum præbuit, ut sibi rectum iramitem reliquissent, non dedignarentur à posterioribus corrigi. Et Gregorius Epist. ad Nicacium, & habetur 2. quæst. 7. cap. sicut, inquit. *laudabile, discretumque est reverentiam, & honorem exhibere maioribus; ita retribuidis, & Dei timoris est, si que in eis sunt, quæ indigent Correctione, nulla dissimulatione postponere.* Hæc ergo est differentia inter correptionem fraternam, & iudicalem; quod iudicialis, quæ iurisdictionem exigit, non licet subditis, fraterna autem, quæ ex charitate oritur, licet. Prælati verd eo quod Patres sunt, non idè non sunt fratres in Christo; & Patres comprehenduntur *Matth. 18.* nomine fratris.

3. Sed admonent Doctores, tria seruanda esse subditis in correptione Prælatorum, vt debite fiat. Primum, vt non quilibet temere hanc correptionem usurpet; indignum enim esset, si homines viles conditione, vel moribus Prælatos & Principes corrigere per seiplos tentarent. Satisfaciunt tales suo muneri si personas digniores, & proximiores Prælati admonuerint, vt eos corrigant.

4. Secundum est, Prælati corrigatur cum magna reuerentia, & humilitate, iuxta illud 1. ad Timot. 5. *Seniorem ue increpaueris, sed obsecra vt Patrem.* Lege quæ in corpore, & in argumentis dicit Sanctus Thomas.

5. Tertium est, vt numquam publicè corrigantur, ex Decreto Innocentij III. cap. cum ex iniuncto, de hereticis. Cum aliud sit fratrem peccantem occultè corrigere, aliud Patrem suum delinquentem reprehendere manifestè; quod vtique nulli licet secundum Evangelicam veritatem. Qui autem publicè Prælatorum vitia reprehendunt, scandala generant, & subditis occasionem despiciendi tribuunt. In quos solet retorqueri maledictio Cam, qui patris verenda ostentui obiecit, vt dicunt Clemens Papa, & Anacletus in cap. Sententia, & cap. Qualis. 2. quæst. 7. Quod intelligendum est tam de Prælati, quam de quibuscumque aliis, qui ad doctrinam, & exemplum sunt constituti. Est tamen limitandum, nisi peccata Prælatorum fuerint scandalosa, & publica; tunc enim ne noceant subditis publicè arguenda sunt, etiam si nulla speretur emendatio Prælatorum. Hucusque Lorca, quæ omnia à nobis superius dicta confirmant.

RESOL. XXVII.

An Concionatores teneantur corrigere publica peccata, quamvis non multum fidant de emendatione?

Et an teneantur, vel sit eis licitum publice Principem, Prælaturam, Superiores Ecclesiasticos, & Religiosos, reprehendere? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 13.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Hurtadus de Mendoza in 2. 2. volum. 2. disp. 162. sect. 7. §. 8. Tum exemplo Isaïæ, & aliorum Prophetarum, qui locuti sunt verbum Dei hominibus rebellibus, & obduratis corde, quorum futuram pertinaciam agnouerant ex reuelante Deo contestante, Prophetas non audiendos, auditores autem in pec-

cato morituros. Præcipuum exemplum est Christus Dominus ipse, qui rectè nouerat induratum Pharisæorum malitiam, quos apertè ad penitentiam hortatur. Mihi autem valde credibile est, Baptistam cognouisse Herodianam pertinaciam: quem tamen publicè arguit incestuosi adulterij. Ratio est, quia sic hic, aut ille non respiscat, at ceteri teneantur in officio, & multi concipiunt animo timore Dei, & quæuis reuelaretur concionatori nullum omnino in conuersum, tamen tenetur publico suo muneri publicè satisfacere, & agere partes Dei. Qui vt vocat peccatores concilius illorum pertinaciæ futuri, quia sic expedit suæ providentiæ, ita expedit eidem, vt Prædicatores publicè arguant peccatores; quia per illorum voces peccatorum pulsat aures, & reddit iustitiam illorum, ob pertinaciam, condemnationem. Sic ipse Deus affirmat à se missos Prophetas, qui eis penitentiam perluaderent, quos non modò non audierunt, verum & occiderunt. Quam autem prudenter se gere debeant in reprehendis vitis Principibus, & aliis non est mei muneris. Nec ego nunc Prædicatores instituo, Pater Suarez disp. 8. sect. 3. num. 6. indicat videtur non esse obligationem corripiendi, vbi nullus omnino speratur fructus, quod accipitur de priuatis hominibus, non verd de concionatoribus. Est enim non exiguus fructus, vt quis suo muneri faciat satis, & Deus homines per Prædicatores vocet ad penitentiam ad quod ipse eos elegit.

2. Obiicies, homo priuatus non tenetur sine spe fructus aliquem corrigere; ergo nec Oratores sacri quia priuatus idè exculatur, quia non corriget ipsa errantem. Nego consequentiam; quia priuatus non tenetur, nisi vt re ipsa reuocet errantem, quod per rationem excusatur; Sacer autem Orator tenetur, tum ratione emendandi proximum, tum ratione officij, cuius legibus stare tenetur. Ob quod Deus Prophetæ dixit, eum innocentem futurum si tuba intonerit, peccatorem autem perituum. Qui ergo hoc munus obeunt, tenentur legatione Dei fungi, & singulos admonere ne pereant, qui autem hoc tam reuerente munus deprauiant, rationem reddent iactura multorum animorum, qui ob illorum taciturnitatem quotidie pereunt. Hucusque P. Hurtadus.

3. Coninch disp. 28. dub. 6. num. 113, dicit quod Concionatores tenentur publica peccata, aut quæ in iis locis sciuntur crebro fieri, publicè reprehendere, et si ea committentes credantur non emendandi: nisi fortè grauiora mala timeantur; vt ferè accidit quando Superiorum peccata publicè reprehenduntur, sed cautè Concionatores in hoc procedant, & cum suis Superioribus omnia communicent.

4. Et idè apponam hic verba Dominici Bæta in 2. 2. quæst. 33. art. 4. vbi sic ait, Summopere aduertendum est cum Caiet. in hoc loco, quod in dubiis casibus licitum erit Prælaturam publicè reprehendere, videlicet, quando Prælatus erraret in fide, decerretque alios errorem suum; & etiam quando notabiliter suis moribus scandalizat, Tunc enim publicè destruit charitatem, vnde publicè corrigendus est, quoniam huiuscemodi correctio regulariter loquendo, potest prodesse populo, & nihil obesse. In aliis verd casibus caueant Prædicatores verbi Deum ponant in cælum os suum, sicut cautum est in Constitutionibus fratrum Prædicatorum. Dicuntur autem ponere in cælum os suum, qui in Prælatos Ecclesiasticos impudenter inuehantur, quorum auctoritas valde necessaria est ad bonum communitatis, quapropter nulli communitati perniciosi fuerint, non sunt publicè reprehendendi. De qua re videatur Caiet. in 3. part. quæst. 42. art. 2. vbi prudentissimè loquitur circa correctionem, & reprehensionem publicam contra Prælatos exercendam. Cuius doctrinam debent Prædicatores non

De Correctione Fraternali. Ref. XXVIII. & c. 297

noſtri temporis ante oculos habere, & fortassis ſape continerent ſpiritu ſuum a quibusdam publicis reprehentionibus, in Eccleſiaſticos maxime, & Religioſos, ad quas excitantur ſape numero ſpiritu vanitatis, & ambitionis, aut inuidiæ, & æmulationis, potius quàm ſpiritu Dei, & boni communis pio zelo, cum potius communitatem ſcandalizent, quàm ædificent, populūque diſponant Chriſtianum ad errorem Lutherianorum, qui propter defectus personales Prælatorum Eccleſiam Chriſti Satanæ Synogogam appellant, & ſeipſos ab eius obedientia ſeparant, cum ipſi ſunt animales ſpiritu non habentes. Ita Bañez

RESOL. XXVIII.

An ſi Concionatores corrigant in peccato, peccent mortaliter? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 14.

§. 1. **P**ures Doctores affirmant peccare mortaliter, ſi in peccato corrigunt, quia ſunt actiones, quaſi ſacræ a peccatoribus non exercendæ, ita Caietan. 2. 2. quaſt. 87. art. 1. & pag. 964. art. 6. & inſinuat ibi D. Thom. Sylueſt. verbo *Correctio*, num. 16. loquens de correctione iudiciali.

2. Contrarium omnino eſt dicendum, quia ſupradictæ actiones, nec ſunt annexæ ordinibus ſacris ex inſtitutione Chriſti, nec ſunt ita ſacræ, quin a peccatore effici poſſint. Nulla ergo efficaci ratio eſt obligandi Concionatores, & Iudices gratiam habere, vt peccata publica corrigant. Et ita docet Franciſcus del Caſtillo in 3. ſentent. tom. 2. diſp. 6. de correct. q. 6. n. 3. Suarez de Charit. diſp. 8. ſect. 4. num. 6. Torres in 2. 2. tom. 1. quaſt. 33. art. 5. diſp. 88. dub. 2. Caſtrus Palaus tomo 1. tract. 6. diſp. 3. puncto 7. num. 7. & Villalobos in Summa tomo 2. tractat. 4. diſp. 8. num. 3. vbi ſic ait: *Quando vn peccador, aunque ſea publico, corrige a otro, no pecca, mas ha lo de hazer no riñiendo, ſino rogando, exortandose, a ſi, y al otro, Aſſi lo dicen Soto, y Aragon. La razon es, porque eſto es diſpoſicion para emendarſe el miſmo, y el hermano. Mas ſi la correccion fuſſe riñiendo, eſtuido el en igual pecado, o mayor, pecaria grauemente, como dice Aragon; y parece ſe colige de aquellas palabras: Qui prædicas non furandum, furaris, propter vos blaſphematur nomen Dei intergentes. Lo qual ſe entiendo mas propriamente del Predicador, que ſtendo peccador publico predicaffe, que eſſe peccaria mortalmente. Mas ſi el pecado del Predicador fuere ſecreto, no pecaria, aunque predique, como lo haga con humildad, y temor, y le incumba de officio, como dicen Soto, y Aragon, contra otros. Laraxanes, porque eſte officio eſtando en derecho natural, no es officio de orden, ni requiere conſagracion, aunque de derecho Canonico, ſe veda que no prediquen los que no fueren Sacerdotes, ita loquitur Villalobos.*

RESOL. XXIX.

An iudices præſertim Eccleſiaſtici in peccato mortali exiſtentes poſſint exercere Correctionem iudicalem in alios? Et an de iudicibus ſecularibus non ſit difficultas? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 17.

§. 1. **D**e iudicibus ſecularibus non eſt difficultas, cum enim eorum actus ſunt omnino prophavi, & humani, peculiarem quandam ſanctitatem in miniſtro non exigunt; dubium eſt de iudicibus Eccleſiaſticiſ & qui ratione dignitatis ſuæ Eccleſiaſtica, alios iudicant. D. Thomas in 4. diſp. 19. quaſt. 2.

art. 2. Paludan. *ibid. quaſt. 3. art. 3.* Sylueſt. *verb. Correctio quaſt. ult.* putant Iudicem Eccleſiaſticum, qui eſt in peccato, non poſſe ſine nouo peccato, actum iudicalem in alium peccatorem exercere. Primum, ex Apoftolo cap. 1. Epift. ad Romanos; *In quo enim alium iudicas, te ipſum condemnas.* Vbi loquitur de peccatore, ſe ad iudicandum alium accingente. Deinde, quicumque exercet actum dignitati Eccleſiaſticae annexum in peccato, peccat: actus quippe ille eſt ſacer, & propterea ſanctitatem in miniſtro requirit; aliàs, quantum in ſe erit ponet obicem actui illi ſanctificanti, quod non poſſe eſſe a peccato immune. Verum, contraria ſententia tenenda eſt; tum quia, ſi ita eſſet, vt iudices peccatores peccarent iudicando, ſeu exercendo actum iuſtitie, quilibet peccatores exercendo actum alicuius virtutis ſimiliter peccarent; non enim eſt maior ratio vnius actus, quàm alterius: hoc autem eſt abſurdiſſimum; ſic enim peccator nullum bonum exercere poſſet, & tantum abeſſet, vt ad bona opera excitari deberet, quin imò ab iis deberet deterteri, & auocari, non minus quàm a malis operibus, quia exercendo ipſa bona opera, ſuppoſito quòd ſit in peccato, & nouo peccaret: quod eſt abſurdiſſimum. Deinde, quamuis actus iuſtitia, ſaltem in Iudice Eccleſiaſtico. ſit actus aliquis ſacer, nõ tamẽ omnes actus ſacri gratiã ſanctificantem in operante, ſeu miniſtro requirunt: v. g. in Concionatore, Subdiacono Epistolam recitante: ſeu etiam Diacono Euangelium, vt fert cõmunis Theologorum ſententia; ſed ad hoc, vt actus aliquis ſacer requirit gratiam in operante, debet eſſe actus ſuapte natura, & non ex diſpoſitione recipientis, ſanctificans: Soli autem actus Sacramentales ſunt eius generis, non autem alij, qui ſanctificant ſolum remote, & ex diſpoſitione recipientis. Ex quibus ad teſtimonium Apoftoli in contrarium allatum, reſpondeo, tantum velle Apoftolum, peccatorem; alios iudicando, ſeu condemnando, ſeipſum iudicare, & arguere; ita vt ipſe ſeipſum, per ſuum iudicium reum oſtendat, ad inſtar Concionatoris vicioſi, qui ſua peccata damnat, cum de iis alios reprehendit. Qui prædicas non furandum, furaris, non mœchandum, mœcharis: non adorandum idola & ſacrilegium facis, ſerue nequam ore proprio te iudico. Ad ſecundum reſpondeo, actum iudiciale eſſe annexũ dignitati iurisdictionis, non autẽ ordinis; ſoli autem actus ordinis requirunt gratiam in operante, non autẽ actus iurisdictionis; cuius rei ratio eſt quia actus ordinis ſuapte natura ſanctificant: actus vero meræ iurisdictionis non ſanctificant per ſe, ſed tantum per accidens: remote, & diſpoſitiue: Et hæc omnia docet Duuallius in 2. 2. tr. de Charitate, quaſt. 9. art. 4. cui ego addo Lorcan in 2. 2. diſp. 42. n. 13. & Galparum Hurtado diſp. 6. de correct. diſp. 10.

RESOL. XXX.

An Confeſſarij, vt Prælati, poſſint mores penitentium inquirere? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 12.

§. 1. **R**eſpondeo negatiue, quia eorum authoritas in foro exteriori minimè viget, ſed tantum in interiori: perquiſitio autem illa eſt quid exterius, vt ſatis conſtat, tum quia non habent authoritatem in inuitum, & renitentem, ſed tantum in eum, qui ſpontaneè ſe illis ſubmittit: at verò Prælati interiori, & exteriori tam in inuitum, quàm in volentẽ, ius & authoritatem habent; quòd ſit, vt etiam ſi Prælati inquirere in vitam aliorum teneantur, non tamen propterea ipſi Confeſſarij tenebuntur, imò hoc eſt illis omnino illicitum, quia ſic dicerentur exploratores, & velle non tantum per os ipſius penitentis, ſed ab aliis reſcire ſtatũ illius;

82

RESOL. XXVIII. & c. 297

Pro Concionatore in Ref. prægrita, & pro Subdiacono, & Diacono in tom. 2. tr. 5. Ref. 118. & late in tom. 1. tr. 2. Ref. 5. §. penul. & vit.